

GAZETA POPORULUI

Foie politică-culturală

Apare în fiecare Duminecă

Abonamentul:

Pe un an 20 Cor.
Pe o jumătate de an 10 Cor.
Pe 3 luni 6 Cor.
Abonamentele să se trimită la adresa:
„GAZETA POPORULUI”, Sibiu.

Adresa noastră e:

„GAZETA POPORULUI”
Nagyszeben, Rosenanger 14
(Strada Peștilor)

Inserate și anunțuri se primesc la administrația gazetei.

Un șir cu litere mărunte întâia-oraș 1 cor.
a doua- și a treia-oraș 80 fil.

Hotărîrea comitetului executiv al partidului național român.

Vorbirea deputatului Vaida în parlament.

Deputatul nostru Dr. Alexandru Vaida a ținut în dieta din Budapesta vorbirea pe care o publicăm aici și în cuprinsul căreia a cetit hotărîrea comitetului nostru național cu privire la voința tare și nestrămutată a națiunii române: „Socotelile războiului încă nu se pot încheia; cea mai vie fantazie n'ar putea încă spune, ce urmări bune și ce urmări rele va avea. Dar deja de acum se poate arăta ca rezultat însemnat următorul fapt: toate națiunile au rămas în starea de război, că pe viitor nu se va mai putea face deosebire între națiuni mari și națiuni mici. Spre marea noastră durere, în Ungaria eram tratați până acum, ca „naționalități”,

ca subiecte de drept subordonate. Nimeni n'a avut puterea, să înfăptuiască gândul, ce răsare dintr'o adevărată iubire de oameni. E marele merit alui Wilson, că a tălmăcit limpede acest gând, astfel că el nu mai poate fi întunecat. Dela întemeierea creștinismului nu s'a săvârșit o faptă așa de mare, spre binele popoarelor, ca aceasta.”

Deputatul Ioan Hock: „Are dreptate.”

„Dr. A. Vaida (urmează) „Cu răsufilarea oprită au așteptat toate popoarele mici ale monarhiei răspunsul ce-l va da ministerul nostru de externe la acest plan al lui Wilson. În numele nostru și în numele salutăm primirea acestui plan din partea guvernelor noastre, deoarece-ce ele recunoșteau că nu mai suntem naționalități, ci națiuni. Știm că întrebări așa de mari nu se pot trata

cu o mărunță iubire pe sine și prețuim pe deplin planul lui Wilson, că popoarele nu trebuie să fie conduse de ură și de egoism dacă e în joc interesul omenimei întregi. Noi dorim, ca să deslegăm întreba-rea aceasta în pace și cu sinceritate. Tocmai de aceea națiunea română a hotărât să-și exprime ținuta sa față de aceste puncte și astfel eu am fost înputernicit să ceteșc aici următoarea declarație:

Comitetul executiv al partidului național român din Ungaria și Transilvania a ținut în 12 Octomvrie în Oradea-Mare sub prezidenția deputatului Dr. T. Mihali o ședință, în care, după o temeinică deșbatere a situației politice din afară și din lăuntru, a luat într'un gând și cu un suflet următoarea hotărîre:

„In fața situației create prin războiul lumii, comitetul executiv al partidului național român din Ungaria și Transilvania constată, că rezultatele acestui războiu justifică pretensiunile deveacuri ale acestei națiuni pentru libertatea sa deplină națională. In virtutea dreptului firesc al fiecărei națiuni de-a hotărî liber asupra sorții sale, drept acceptat acum și de guvernul Ungariei prin cererea de armistițiu a monarhiei, națiunea română din Ungaria și Transilvania pretinde să i-se ofere putința de a-și determina liber și absolut fără de nici un amestec străin, ea însăș, forma sa instituțională de stat și a coordonării sale în sânul națiunilor libere. Organizația națională a națiunii române din Ungaria și Transilvania nu recunoaște parlamentului ori guvernului ungar dreptul de a-se considera ca reprezentant al acelei națiuni și nu recunoaște nici unui esmis al acelu guvern ori al monarhiei dreptul de-a reprezenta interesele sale naționale la congresul general de pace, ci aceste interese le va putea încredința numai factorilor instituiți de adunarea sa națională. In afară de însăș adunarea națională ori organele esmise din sânul ei, — pentru acum: comitetul executiv al partidului național — nimeni nu are dreptul să pertrateze și să decidă în chestii, cari privesc situația politică a acestei națiuni și ori-ce decisiuni și învoieli ce s'ar face fără concursul acelor, le declară, de nule și fără de nici o putere obligătoare pentru națiunea română. După suferinți și lupte seculare, națiunea română din monarhie așteaptă înfăptuirea dreptului său inalienabil și imprescriptibil la viață independentă națională.”

În vreme ce deputatul Vaida cetia această declarație o larmă mare să iscă în toate șirurile deputaților. Vice-prezidentul Elemér Simonisits îl întrerupse astfel: „Nu vreau să intru în ceartă cu Dl. deputat, dar nu pot îngădui ca dânsul, ca deputat ungurească să facă declarații păgubitoare pentru constituția țării!”

Deputatul Dr. Alexandru Vaida urmează: „Vreau să mă mai ocup în câte va cuvinte de declarațiile pe care le-au făcut ministrul president Wekerle și groful Stefan Tisza. Wekerle a spus că prin punctele lui Wilson nu ajungem în contradicție cu punctul nostru de vedere tradițional.

Ferdinand Juriga (deputat slovac) strigă: „Ha-ha-ha!”

Alexandru Vaida: „Și Tisza a spus, că împrejurările dela noi stau aproape de punctele lui Wilson și că înfăptuirea acestora nu cere dela noi o schimbare mai mare. Față de D-lor citesc punctele 10 și 4 din programul lui Wilson.

Ștefan C. Pop întrerupe: Supremație, egeonomie! luați-vă rămas bun dela ele! (Larmă mare între toți deputații)

Deputatul Ferdinand Juriga: A trecut vremea minciunii!

Alexandru Vaida: Între punctele lui Wilson și între păreriile lui Tisza este o prăpastie adâncă. Nu-i democrație până nu se desleagă chestiunea națională. Când s'a ocupat Tisza cu chestia naționalităților el a răspuns la întreruperea deputatului Hock că, votul universal îl vom înfăptui când vom fi siliți, dar de bună voie nu!

Ferdinand Juriga: Acum sunteți siliți!

Alexandru Vaida: Decâte-ori am vorbit în parlament, dela 1910 încoace, Tisza, totdeauna m'a amenințat, că mă zdrobește! Ministrul president îmi place ca dușman politic, dar groful Tisza mi-e și mai drag. Noi am fost totdeauna în curat cu politica sa și dacă dânsul ieri a zis, că noi am prelucrat streinătatea pentru cauza noastră, atunci trebuie să recunoaștem că cea mai bună slujbă ne-a făcut-o groful Stefan Tisza. Politica lui a fost aceea, care sprijinindu-se pe temelia pusă de Apponyi și Banffy și-a luat drept țintă stărpirea națio-

nalităților. Nimeni nu poate aduce folos mai mare cauzei noastre ca groful Tisza și de aceea dorim ca el să se facă ministru de externe și să reprezinte Ungaria la congresul de pace. Vorbirea sa de ieri a ajutat cauzei noastre mai mult, decât am putut face noi în zece ani. Ministrul Wekerle a declarat eri aici cu un curaj vrednic de admirat, că la naționalitățile din Ungaria le merge strălucit. Bătrâni, femei, copii de 16 ani sunt aruncați în temniță. Până când fii și părinți noștri s'au luptat pe câmpul de luptă, ați umplut cu mamele lor temnițele.”

La cuvintele aceste se naște un zgomot uriaș. Ministrul Szterényi dând cu pumnul în masă strigă: Mințești. Ministrul Aladár Zichy sbiară: E minciună ce spui!

Ștefan C. Pop: Nu mințește.

Groful Zichy Aladár: Bada! Mințești! Mințești!

Deputatul Vaida: „Mi-au strigat, că mințesc. Ei bine, voi aduce dovezi. Dr. Valer Braniște a stat nevinovat opt luni în temniță și a fost lăsat liber numai după-ce a-ți primit punctele lui Wilson. Tot așa au umblat și alții. Poftim și întrebați pe telefon Clujul, veți primi de acolo lămuriri exacte.

Ștefan C. Pop: Porniți cercetare! De doi ani judecă în Ardeal opt tribunale asupra Românilor. (Larmă mare între toți deputații).

Deputatul Vaida: „Sute de școli de ale noastre le-ați închis. Oare asta acopere gândurile lui Wilson? Noi vrem să deslegăm întrebările astea pe cale pașnică, prin înțelegere, dela națiune liberă la națiune liberă, totuș față de vorbele neadevărate ale Domnului Ministru president trebuia să văzăm faptele aievea. Luați spre pildă politica proprietății de pământ. Invalizii români, cari se întorc din războiu nu pot cumpăra pământ. Ei bine, în astfel de împrejurări nu se poate spune, că ne merge strălucit în Ungaria. Wilson nu se gândește numai la naționalități, ci și la poporul ungurească, care-i apăsât. În parlamentul acesta șed patru deputați ai națiunii române, doi slovaci, dar nici un reprezentant de al Sărbilor și nici un social-demo-

erat. (Strigăte: Așa-i! Asta-i parlamentul domnilor!) Până când dănuiește această stare, într'adevăr nu se poate spune, că nu-i nici o deosebire între punctul de vedere alui Wilson și între ceea-ce este la noi. Se pare, că se vor face din nou încercări pentru a arăta, că nu noi suntem reprezentanții națiunii române și se va încerca prin mijlocirea fișpanilor și a fibșanilor să stoarcă din nou așa numite declarații patriotice de loialitate (supunere). E dureros însă, că în aceste vremuri se lucră cu astfel de mijloace. Altă cale nu există, decât să mărturisiți cu deplină sinceritate păcatele trecutului și să vă puneți fără amânare pe punctul de vedere al democrației lui Wilson, putem întinde mâna ca națiune liberă unei alte națiuni libere, dar între cel ce ne apasă și între cei obiști nu poate fi o legătură sinceră. Monarhia aceasta a întârziat totdeauna, dar acum nu mai e timp de vorbă lungă, ci toate națiunile trebuie să capete dreptul de a se organiza. Cauza noastră nu e numai a noastră, ci e chestia de onoare a tuturor națiunilor, a omenimei întregi!

Ștefan C. Pop: Har Domnului!

Alexandru Vaida: „Fiți convinși, că întregă națiunea română vorbește prin rostul meu, iar eu am vărsat în cuvinte simțemintele și dorințele, de cari e pătrunsă inima fiecărui român din Ungaria și Transilvania.”

Ferdinand Juriga (slovac) strigă românește: Să trăească.

Intr'un ceas bun!

În clipa când dăm în vileag vorbirea deputatului român și declarația comitetului național, simțim o adâncă bucurie și mulțumire sufletească. În sfârșit ne-a atins și pe noi duhul, ce primenește fața lumii, aducându-ne cea mai strălucitoare rază a sa: nădejdea libertății naționale. Războiul

a luminat cu puterea unui fulger durerile tuturor.

Vasilie Mangra.

— Note și amintiri. —

Personalitatea sa.

Pătimaș, neliniștit, nestatornic. Așa a fost dela început. Contradicții enorme i-au alcătuit psychoza sa de nevropat. Tipul omului neurastenic, care nu cunoaște logica de fier a consecvențelor. A trecut brusca dela un pol la altul, fără să lase vreodată a se întrezări în resortul mecanismului său sufletesc forțele motrice, cari au pus în mișcare acțiunile lui: egoism, ambițiune deșartă, ori convingeri? Nepăsător până la cinism, și iritabil deopotrivă, până la uitare de sine.

A fost una din firile nenorocite, care nu și-a știut găsi nici o singură dată echilibrul sufletesc. De-aici inconsecvența, nestatornicia și mobilitatea caracterului său. La dânsul voința biruia puterea mereu, și talentul se găsea vecinic foarte departe în urma manifestațiunile sale de energie psihică, cu cari îi plăcea să deuteze, — să debateze.

Profesor, politician, activist, călugăr, arivist, moderat, gazetar, cu un cuvânt de toate. A fost însă și-o personalitate? Cine-o poate ști! A fost un caracter? Aceasta

nu! I-a plăcut să-și fărâmițeze vieța și energia în lucrări mărunte și pasionale. Defecțele sale au luat proporții adevărate abia în epoca declinului său. În timpul din urmă îi rămăsese numai umbra unei voințe, pe care de altfel n'a fost stăpân cu desăvârșire nici odată. Talentul în timpul din urmă îl părăsise aproape cu totul. Debaterul de odinioară, care izbucnea ca o limbă de foc în adunările comitetului național, nu mai era în stare acum să susțină o discuție. Incepuse să se repete. Memoria, se obstină să nu-l mai asculte și frazele, ce se încheau cu greutate într'o compoziție simplă, erau banale, cu repetiții de cuvinte, și de cele mai multe ori le lipsea predicatul. Pentru aceasta, după-ce a fost ales de metropolit, nu s'a mai încumetat nici o singură dată să vorbească liber în publicitate. Își citea discursurile ca ori-ce spirit obosit. Se nutrea numai din trecut, prezentul nu-i mai putea oferi nimic. Era chiar lipsit de originalitate și forța de creație își deschidea numai cu greu izvoarele ei, când lua condeiul în mână. Tot ce-a scris în timpul din urmă e din cauza acesta fragmentar, fără conciziune și apăsos. Se nutrea și trăia aproape numai din citate, pe

cari le cunoștea din tinerețele sale, așa încât toate pastoralele lui, erau mai mult o înșuire seacă din spusele altora, de cât cugetare și simțire individuală.

Cândea puțin, nervii escitați până la iperestezie și zbuciumul în care se găsea pe urma vieții sale escitate, nu-l lăsau să depene în liniște un șir de cugetare logică și să înlănțuiască în tihnă efecte de cauză, și concluziuni trainice de premise.

N'a fost nici teolog.

Li lipsea pentru aceasta seninătatea, viața intență religioasă și orientarea. Răsoise în tinerețe pe apucate prin unii dintre sfinții Părinți, traduși în românește, și și mai aducea uneori aminte. Aceasta era toată teologia dânsului. Pentru-ca să facă teologie nu era stăpân pe cunoștința limbilor moderne. Vorbea numai românește și ungurește, fără de-a fi posedat însă și finețele acestor limbi de cari obicinuia să se folosească în vieța.

Îl părăsiseră demult aproape toți prietenii, și aceia cari mai stăruiau lângă dânsul cu cerbicie, erau numai pentru interese. El exploatau și se lăsa bucuros exploatat, tocmai pentru-că nu găsea nici un rașin moral în sine însuși, și-avea nevoie, în di-

Ma desvălit și rana noastră, pentru care de atâtea-ori am cerut balsam tămăduitor. Se părea într-o vreme, că silințele noastre s'au oprit pe loc, iar nădejtile ni s'au risipit ca fumul. Dar nu era să fie așa. Pacea ne surâde și nouă mai blândă, mai dreaptă și mai plină de noroc.

Hotărârea monarhiei austro-ungare de-a încheia pace pe temelia celor 14 puncte propovăduite de Wilson a dat prilej conducătorilor chemați ai națiunii române din Ungaria și Transilvania de-a se întruni în Oradea-mare și a croi un drum drept pe seama politicii noastre. Sâmbătă, în 12 Octomvrie, s'au sfătuit deci fruntașii, cari sunt membri în comitetul executiv al partidului național român și au luat hotărârea, pe care a scutit-o în parlament inimosul și iubitul nostru Alex. Vaida-Voevod. În aceeași adunare s'a ales un comitet de șase, compus din domnii: Dr. Teodor Mihali, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Alexandru Vaida, Vasilie Goldiș, Dr. Aurel Vlad și Dr. Aurel Lazar, cărora li s'a dat înputernicirea de-a urmări cu ochi ageri interesele neamului românesc. Declarația comitetului național dovedește, că oamenii noștri au înțeles glasul vremii și au cerut pe seama națiunii române dreptul și libertatea, ce i-se cuvine. Deacum, iubit popor românesc, vrem să ne ocârmuim noi înșine și să ne trăim viața ca națiune liberă, după cum vom fi hotărât noi înși-ne asupra sorții noastre. Sus inimile deci! Piară dintre noi ori-ce gând viclean. Să fim tari și neclintii ca stânca! Nici-odată neamul nostru n'a stat în fața unui ceas mai greu, ca cel de acum. Nici-odată nu

pele sale grele, de sprijin venit din afară. Astăzi, după-ce a trecut la cele vecinice, îl dau uitării repede admiratorii pasionați de pe vremuri. Rând pe rând, ca frunzele pe sfârșitul de toamnă, așa se îndepărtează cu toții. Azi unul mâne altul. Văzându-i cum bat în retragere, cum se scuză, cum probează să-și justifice prin circumstanțe atenuante atitudinea lor de mai înainte, îți răscare în minte, fără să vrei, o icoană înoroasă. Imaginea vaporului ce se înecă, din încăperile căruia evadează, unul peste altul, încolțindu-se, imbulzindu-se și amenințându-se, oaspeții lui minusculi...

Trecerea sa la cele vecinice nu lasă aproape nici un regret. O satisfacțiune rară se zugrăvește pe fețele celor ce-au avut prilejul să-l vadă trecând pe străzile Sibiiului, ca o aparițiune stranie, venită din altă lume. Ai impresia, întocmai ca și când ai fi scăpat de un vis urât, de un *coșmar*, care te obsedă, și te tortura după o noapte indefinit de lungă. Te simți mai liniștit în fine după ce te-ai trezit la lumină, încredințându-te că înoroasa nălucire, o fost numai amăgitoare ficțiune a unei clipe de febră ridicată. Și atâta totul.

Consistorul arhidiecezan din Sibiu a hotărât să-l înmormânteze la *Budapesta*, acolo între ai săi, unde s'a simțit bine, în siguranță, și mulțumire sufletească.

Dar cine poate bănuși dacă s'a simțit bine și-acolo? Il jelesc numai pușini, câțiva camerazi devotați de *convingeri*, sau pentru altceva, cine știe: *A. Vlaicu, N. Sulică, L. Triteanu, Dr. G. Popa*, etc. etc.

ni s'a cerut cu glas mai respicat să ne stringem rândurile, ca acum. De aceea cu toții să grăbim a asigura comitetul de încrederea noastră. Domni și țărani, fii ai națiunii române, să zicem cu toți: într'un ceas bun.

Spre știință abonaților.

Rugăm pe toți cari au plătit numai 15 cor. pentru abonament pe anul întreg, să ne trimeată încă restul de 2 cor. 50 fil. până la sfârșitul anului.

Taxa pentru schimbarea adresei este 1 cor.

Sunt rugați toți la cari s'a gătat abonamentul să și-l prenoiască repede. Dealtfel suntem siliți să le oprim gazeta chiar acum, când vin veștile cele mai însemnate despre pacea dorită de toată lumea.

Redacția și administrația
„Gazetei Poporului“.

Retragerea Nemților.

Retragerea din Belgia. — Orașul Lille. — Inaintarea sârbilor.

În mijlocul înfrigurării, ce a cuprins lumea, în preajma păcii, bătălia de pe frontul apusean ține mai departe. Din mișcările, pe cari le face armata nemțească se pare, că ea stă acum în fața unei mari hotărâri. Asta o spun toate gazetele, cari fac, zi de zi, tâlcul luptelor. Dar care va fi hotărârea cea mare? Foarte limpede arată o mare gazetă din Viena (N. F. Presse), spunând, că în timpul cel mai apropiat trebuie să ne așteptăm la retragerea nemților pe o linie de apărare mai bună, decât cea de acum, care nu poate să fie decât linia, pe care o arată în cursul său râul Meusa (se citește Mōsa). Frontul de acum, spune acea gazetă, are o lungime de 340 km. socotindu-l dela mare până la Verdun, unde să desfășură luptele. Dacă s'ar retrage nemții, l-ar scurta cu vre-o 100 km. prin ceea-ce ar câștiga o mulțime de divizii. Linia nouă ar pleca din Verdun pe lângă Meusa până la vestitul oraș Charleroi (citește Șarleroa), de unde apoi ar lua-o pe lângă Brüssel și râul Șelda până la Anvers (Antwerpen). Gazeta nemțească, de care vorbim, spune însă, că o astfel de retragere nemții nu o vor face deodată, ci pe rând, ca să iasă întăriți la urmă. Zilele apropiate vor dovedi, întrucât are dreptate.

Retragerea din Belgia.

În mișcările, pe cari le face armata germană, cel mai însemnat fapt e fără îndoială, retragerea sa din colțul nord-vestic al Belgiei. Comunicatul de Sâmbăta trecută ne-a vestit adecă retragerea nemților de pe lângă țărmlul mării din orașele Ostanda, Tourcoing, Roubai și Brügge, în adâncime de vre-o 30 km. pe un front de aproape

100 km. Însemnătatea acestei retrageri zace în faptul, că nemții au părăsit și Ostanda, pe care au folosit-o până acum ca punct de plecare pentru corăbiile de sub apă. Telegramele din urmă spun, că nemții au golit întreg țărmlul mării până la hotarul olandez și se întăresc acum în orașul Anvers, slobozid apă adâncă în șanțurile ce încunjură orașul, ca să nu poată străbate tankurile. Granița Belgiei e aici adecă de tot ciudată. Între Anvers și Brügge se întinde o fâșie din Olanda, lată de 20 km. și lungă de 50 km. pe care trebuie s'o încunjure armatele, ca să nu calce pe pământ neutral. De însemnat e faptul, că aici s'au dat lupte foarte înverșunate, deoarece trupe numeroase belgiene și engleze, mănate înainte de Foch, călcau neconținut în urmele nemților.

Orașul Lille.

Lille este cel mai mare și mai înfloritor oraș din nordul Franței, care numără aproape o jumătate de milion de locuitori. Aici sunt cele mai vestite fabrici de stofe și multă vreme francezii nu s'au putut împăca cu gândul, că tocmai acest oraș al lor să fie dela începutul războiului tot în mâna nemților. De aceea ne putem închipui ce însuflețire a fost în Paris, cum scriu jurnalele, când a căzut Lillul. Retragerea nemților s'a făcut aici pe neașteptate, așa că orașul a scăpat nevătămat de foc.

Francezii împreună cu Americanii au mai atacat și pe frontul celălalt. Mai ales lângă orașul Le Cateau s'au dat lupte crân-

cene, cari s'au isprăvit cu cucerirea lui de către francezi. Orașul Grandpre de asemenea a fost evacuat de nemți.

Se înțelege, că în urma acestor rezultate alui Foch a crescut mult curajul Antantei, așa că o mare foaie din Londra, numită Times, vorbind de manifestul împăratului către popoarele din Austria spune, că e prea târziu, deoarece ei își susțin programul, pe care l-au făurit pe seama Poloniei, Boemiei, României, Italiei și a popoarelor sud-slave,

Sunt însă și între ei oameni mai măsuțați, cari mărturisesc, că Germania nu-i încă bătută și că va trece mult timp încă, până vor putea-o înfrânge.

În zilele din urmă s'a svornit, că Germania a început să pertracteze cu Olanda și cu Danemarca, două țărișoare învecinate cari, se zice, că au cerut repararea nedreptății, ce li s'a făcut cu 50 de ani mai înainte, când nemții le-au luat Schleswig—Holstein. Pentru viitor deci avem să socotim și cu interesul deosebit al acestor două state.

Inaintarea sârbilor.

În zilele din urmă inaintarea Sârbilor s'a mai încetinit. Ei au ajuns în valea Timocului, cucerind orașelul Zaječar, de unde duc un drum drept spre Cladova, care zace lângă Dunăre, mai în jos de Orșova. Ei se află acum în mijlocul Sârbiei vechi, în valea Moravei, de unde vreau să-și facă drum spre Kragujevaț. Orașul Kraljevo l-au cucerit.

Despre armata generalului Franchet d'Esperay, care se află în Bulgaria, oficios nu se mai știe nimic.

Frații din Bucovina.

Manifestul împărătesc, care a fost publicat Vinerea trecută, a împărțit și fraților noștri din Bucovina deplină libertate națională. Indată după-ace a apărut manifestul cei cinci deputați români s'au adunat și au proclamat alcătuirea unui *sfat național*, care va avea să pună temelia pentru o viață mai fericită a fraților din țara mândră alui Ștefan cel Mare. Chiar și deputatul socialist, ales în Cernăuț, cu numele Grigorovici, care e de obârșie român, s'a alăturat la sfatul național, care a ales apoi de conducător și prezident pe deputatul *Dr. Isopescul Grecul*.

În momentul de față deputații români din Bucovina desfășură cea mai vie lucrare pentru a duce la izbândă cauza națiunii române. Ei s'au adresat și către deputații români din parlamentul unguresc, invitându-i să iee parte la sfatul național, care va avea să cuprindă nu numai pe Românii din Bucovina, ci și pe cei din Ardeal și țara ungurească. În săptămâna viitoare ei vor să înainteze în parlamentul din Viena o interpelație, ca să descopere suferințele Românilor din Ungaria și să înceapă o desbatere aspră în contra ungușilor. Toate partidele nemțești îi vor ajuta în acest atac.

Deputatul *Simionovici*, după cum scrie Világ, a spus, că ministrul prezi-

dent Hussarek i-ar fi declarat, că mișcarea ce a întors Austria cu fundul în sus, nu se va opri la Marchegg (adecă la hotarul unguresc). Această declarație a trecut din gură în gură și acum nemții, cehii, slavii de sud, ucrainii și românii au prins nădejdi și mai mari.

Chiar și deputatul Wassileo, ruteanul din Bucovina, a recunoscut în delegații dreptul național al românilor, iar italianul Pittoni a spus, că românii din Bucovina trebuie să se unească cu cei din Ardeal și Ungaria pentru a forma un corp național.

Pe cât sunt de limpezi gândurile fraților bucovineni, pe atât de nesigură

ajunge Bucovina prin împrejurarea, că acum o despart de Austria două state naționale: Ucraina și Polonia. De aceea e firesc, că ei caută sprijin la noi, cari suntem mai aproape de ei, în toată privința. De altfel ideea aceasta nu-i nouă, deoarece încă în 1849 Șaguna ceruse în înțelegere cu frații Hurmuzaki unirea tuturor românilor din monarhie într'un principat propriu sub oblăduirea împăratului Francisc Iosif.

În aceste vremuri, cari poartă în sânul lor atâtea gânduri mărețe, grija și dragostea fraților noștri din Bucovina, ne servește spre cea mai mare mângâiere și bucurie sufletească.

cu Wilson și să între în planurile lui. Ce va face guvernul din Budapesta încă nu se poate ști. Se va învoi să dea cehilor și slavilor de meazăzi părțile din țara ungurească pe cari le cer dâșii? Nu se știe. Dar dacă guvernul din Viena ajunge la înțelegere deplină cu cehii și cu slavii de meazăzi și pune pace cu Wilson și cu antanta: atunci ce va face guvernul din Budapesta? Se va hotărî doară să ducă el războiul înainte, ca să păzescă țara de împărțirea ce o amenință. Fără îndoială guvernul și țara ungurească se găsesc la o răspântie. Oare încâtrău va apuca și unde va ajunge? Aceasta e deocamdată taină neștiută de mintea omenească. Vom vedea ce va aduce viitorul apropiat.

Cum stă pacea cu Germania?

Pe urma vorbelor aspre ce le-a trimis Wilson Germaniei au mai slăbit puțin nădejile într'o pace apropiată. Guvernul dela Berlin a ținut ziua-noaptea sfături până ce s'a hotărât ce răspuns să-i dea lui Wilson. Acum i l'a și trimis. Guvernul german se învoiește ca generalii să stabilească cum să se facă armistițiul și cumpăna puterilor militare să rămână până la închierea păcii așa cum este acum. Protestează împotriva învinuirii că armatele germane ar fi săvârșit fapte neomenoase și contrare legilor; ele au primit ordin să cruțe averile oamenilor, iar cei-ce nu vor asculta de această poruncă, vor fi pedepsiți. Submarinelor li s'a dat ordin să cruțe corăbiile pline cu călători. Noul guvern german e alcătuit pe baza înțelegerii cu reprezentanții poporului aleși prin vot egal, universal și secret. Nici război și nici pace nu se vor putea face fără încuviințarea parlamentului. Propunerea de pace și de armistițiu s'a făcut din partea guvernului în numele poporului german și fără amestecul altor poruncitori volnici.

Răspunrul acesta înseamnă că guvernul german e gata să primească pacea, dacă antanta nu ar cere lucruri umiltoare și grele de împlinit din partea poporului german. Unele gazete ale antantei scriu că numai așa se poate face pace, dacă nemții vor pune armele jos și dacă vor înlătura pe împăratul Wilhelm de pe tron. Ce va urma e greu de prevădit; un lucru îl vedem anume, războiul ține mereu și nemții se retrag cu fiecare zi din Belgia și de pe pământul Franței.

Declarația slovacilor.

În ședința de Sâmbătă a parlamentului unguresc deputatul slovac Ferdinand Juriga a făcut o declarație în numele sfatului național al slovacilor, care sună la fel, ca și declarația românilor citită de deputatul Alexandru Vaida. Deputatul Juriga a ținut apoi o vorbire foarte însemnată, în care a tălmăcit gândurile, ce călăzesc poporul slovac în clipa de față.

Dela vorbirea lui Juriga și până azi chestia slovacilor s'a schimbat cu totul. Wilson a spus adecă, în răspunsul său către monarhie, că Austro-Ungaria singură trebuie să îplinească dorințele ceho-slovacilor, ceea-ce înseamnă, că și el cere, ca comitatele slovace, să treacă la noul stat ceh. În adunarea națională a cehilor, care s'a ținut Duminecă în Praga, s'a spus apoi pe față că și slovacii au să fie cuprinși în țara cehilor.

De vorbă cu Wilson despre pace

Ce a răspuns Wilson Austro-Ungariei? — Cum e a se tălmăci răspunsul? — Ce vor face guvernele monarhiei? — Cum stă pacea cu Germania?

Ce a răspuns Wilson Austro-Ungariei?

După o trăgănare de două săptămâni încheiate, în sfârșit a sosit mult așteptatul răspuns alui Wilson către monarhia austro-ungară.

Ce ceruse monarhia austro-ungară înainte cu mai bine de două săptămâni? Ceruse armistițiu și pace pe temeiul celor 14 puncte ale lui Wilson?

Ce răspunde acum Wilson? Răspunde că el nu se poate ocupa cu propunerea guvernului austro-ungar, deoarece dela 8 Ianuarie încoace, adecă de când a stabilit cele 14 puncte ale sale, lucrurile s'au schimbat așa de mult încât nu poate lua răspundea pentru îndeplinirea lor. Înre cele 14 puncte e și acesta: „Popoarelor din Austro-Ungaria, al căror loc trebuie stabilit și asigurat între națiuni, să li se facă cu putință la cel dintâi prilej dezvoltarea autonomă”. De când s'a cerut acest lucru guvernul american a recunoscut că ceho-slovacii se găsesc în stare de război cu împărăția germană și cu cea austro-ungară, iar statul național ceho-slovăcesc este de fapt un guvern care poartă război și care are toată împuternicirea de lipsă ca să conducă trebile militare și politice ale ceho-slovacilor. Guvernul american a recunoscut în măsura cea mai largă și îndreptățirea năzuințelor jugoslavilor (adecă a slavilor dela meazăzi) spre libertate națională. Prin urmare președintele nu poate recunoaște ca temelie a păcii numai autonomia acestor popoare, ci stăruie pe înșasi aceste popoare, iar nu el, să judece cari măsuri din partea guvernului austro-ungar ar putea mulțumi dorințele și vederile popoarelor despre drepturile și despre soarta lor ca membrii ai familiei națiunilor.

Cum e a se tălmăci răspunsul?

Partea cea mai limpede din răspunsul lui Wilson și totodată aceea care ne interesează îndeosebi și pe noi, e declarația sa hotărâtă, că nu se mulțumește să recunoască pe seama popoarelor din monarhia austro-ungară numai autonomie. Ce înseamnă autonomia? Gândiți-vă la mai multe familii cari trăiesc într'o singură casă, dar fiecare dintre acele familii are masa ei, lucrurile și gospodăria ei, totuși când e vorba de casa

întreagă o apără și o grijesc toate împreună. Așa voia Wilson să se așeze rânduiala și între popoarele din monarhia austro-ungară, ca fiecare popor să aibă anumite drepturi și stăpânire în trebile sale, dar toate să locuească într'un singur stat, ca tot atâtea familii într'o singură casă. Acum însă spune, că nu se mulțumește cu planul acesta. El vrea să se facă rânduiala așa, cum vor cere ceho-slovacii și slavii de meazăzi, pe cari îi socotește de prieteni ai săi. Deci guvernul austro-ungar să-i întrebe pe aceștia și să între la tocmeală cu dâșii.

Cum s'ar începe tocmeala aceasta nu-i greu de ghicit. Pentru că cehii și slavii de meazăzi și-au spus foarte hotărâți cererile lor. Dupăcum am arătat într'alt loc al gazetei noastre, cehii cer un stat cu totul neatârnat, din care să facă parte și slovacii, frații lor, cari locuiesc în vre-o 13—16 comitate din partea de mează-noapte a Ungariei. Așisderea cer și slavii dela meazăzi un stat care să fie numai al lor și care să cuprindă între granițele sale pe toți sârbii, croații și slavonii din Croația-Slavonia, din Ungaria de mează zi, din Bosnia și Herțegovina, din Dalmația, din Carintia, Carniolia și Stiria de mează-zi. În chipul acesta s'ar întâmpla nu numai împărțirea Austriei, ci și a Ungariei.

Despre noi românii, apoi despre italieni și despre rutenii din partea de mează-noapte a Ungariei, Wilson nu face amintire în răspunsul său, ci își lasă drumul deschis pentru viitor. Despre armistițiu și despre pace de asemenea nu pomenește Wilson cu nici un cuvânt. Urmarea e, că războiul cu monarhia austro-ungară ține înainte. Se pare că Wilson lasă popoarele monarhiei să se frământele între ele și așteaptă să se limpezească în chipul acesta și prin întâmplările ce vor urma de aici înainte în decursul războiului, stările încurcate din monarhia austro-ungară. În tot cazul răspunsul său de acum nu e cuvântul său cel mai din urmă.

Ce vor face guvernele monarhiei?

Dela primirea răspunsului dat de Wilson, guvernul din Viena și din Budapesta în mereu sfaturi, ca să chibzuiescă ce hotărâri vor lua. Se spune că se va ținea și un sfat de coroană, sub presidenția împăratului. După cât se pare, guvernul din Viena e gata să stea mai departe în vorbă

Prefacerile politice din Austria.

Dela un capăt la altul al monarhiei austro-ungare clocotesc valurile unor mari și adânci prefaceri politice, din cari până acum se poate desluși un singur lucru sigur: dorul neînfrânt după libertate și viață națională întreagă a tuturor popoarelor ei. Ne găsim, fără îndoială, în pragul unor schimbări cari vor da alt curs vieții popoarelor din această parte a Europei.

În Austria lucrurile se desfășoară mai repede și cu o mai îndărătnică năzuință către ținta lor. Iată ce se petrece acolo.

Solia împăratului Carol.

În ziua de 16 Octombrie st. n. Împăratul Carol s'a adresat către popoarele Austriei cu o solie, prin care fiecărui popor îi recunoaște dreptul de a-și face un stat al său propriu pe pământul pe care locuiește. Polonii din Galiția vor trece în statul lor de sine stătător, ale cărui hotare se vor întinde până unde răsună graiul polonesc. Orașul Triest și cu ținutul dimprejurul său de pe țărmul mării are dreptul de a se organiza după dorința locuitorilor săi. Celelalte popoare, ca cehii, nemții, slavii dela meazăzi, ucrainii și românii, își vor avea fiecare statul lor și toate aceste state vor forma împreună împărăția Austriei. Până ce se vor naște noile alcătuirii de state, deputații singuraticelor popoare vor forma tot atâtea sfaturi naționale chemate să apere fiecare interesele neamului său.

Împăratul nu arată amănunțit în solia sa, cum anume să se facă noile așezări de state, ci lasă aceasta în seama guvernului și în grija popoarelor, cari ele au dreptul să hotărască asupra sorții și a viitorului lor.

Acest plan mare al său l'a adus împăratul și la cunoștința armatei și a flotei printr'un ordin anume.

Ce zic popoarele Austriei?

Îndată-ce a fost cunoscută solia împăratului, conducătorii popoarelor Austriei și-au spus părerile asupra planurilor cuprinse întrânsa. După câte să știu până acum, aproape nici unul din acele popoare nu e mulțumit cu drepturile ce li se recunosc. Toate voiesc neasămănat mai mult și spun că solia împărătească a sosit prea târziu. Cehii au ținut sfat în Praga, slavii dela mează-zi în Agram (Zagrab), polonii în Varșovia, ucrainenii în Lemberg, iar românii s'au pus pe lucru și ei.

Cuvântul cehilor.

Cei mai neînduplecați în hotărârile lor sunt cehii. Sfatul lor național s'a întrunit în Praga sub conducerea lui iDr. Kran.arz, și a hotărât că poporul ceh nu vrea să stea nici măcar de vorbă cu guvernul din Viena asupra viitorului său. Soartea poporului ceh se va hotărî la conferința de pace a lumii întregi, cu învoirea acelei părți a națiunii cehești care se găsește înafară de granițele Bohemiei. În numele întregului popor ceh s'a dat declarație, că ei voiesc să aibă un stat al lor cu totul neatârnat și care să cuprindă și pe slovacii din partea dela meazănoapte a Ungariei. Comitetul național cehesc protestează înaintea lumii întregi împotriva încercării ungarilor de a ține pe slovacii rupți de poporul ceh din care

fac parte. De o Austrie compusă din state naționale, așa cum vrea împăratul, cehii nici nu voiesc să știe.

Conducătorii cehilor din țările antantei au alcătuit un guvern ceho-slovac, la Paris. Ministru președinte și ministru al afacerilor din afară este Mazarek, ministru de finanțe e Beneș, iar ministru de războiu e Stepanek.

Hotărârea slavilor de mează-zi.

Sfatul național al slavilor dela mează-zi a ținut o adunare în Agram (Zagrab și pe temelul dreptului popoarelor de a-și hotărî ele soartea lor, a hotărât să ceară întemeierea unui stat de sine stătător, care să cuprindă între hotărâle sale pe toți croații, slovenii și sârbii. Planul cuprins în solia împărătească pe ei nu-i mulțumește, hotărârile dintr'ânsa nu le iau la cunoștință și nu primesc nici un fel de propuneri ce li-ar veni din partea ungarilor.

Se vede că în urma acestei hotărâri deputații croaților nici nu s'au înfățișat în dieta din Budapesta, drept semn că nu o mai recunosc și că au rupt ori-ce legături cu ea.

S'au organizat și nemții.

Pe urma schimbărilor ce se petrec în Austria, nemții de acolo își pierd situația stăpânitoare pe care o aveau prin legile din 1867. Până în capăt se vor împăca însă și dânsii cu paguba. Și-au format și ei un comitet național care cere și pe seama națiunii germane din Austria dreptul de ași hotărî soartea ei.

Italianii stau în așteptare.

Deputații italienilor din Austria nu s'au alcătuit în sfat național, zicând că ținuturile lor sunt pe teritoriu de război, de aceea mai stau în așteptare. De bună seamă știu ei bine ce așteaptă... Cu graba nu vreau să strice treaba.

Ce vreau ucrainenii.

Ucrainenii încă își au sfatul lor național în Lemberg. Ei vreau să câștige și pe frații lor din partea de mează-noapte a Ungariei, pe așa numiții rusneci, cari bieții n'au conducători din sângele lor.

"Vodă vrea și Hâncu ba."

Cum vedem, națiunile din Austria nu se prea împacă cu planurile împăratului. Fiecare trage într'altă parte, așa că li se potrivește vorba cea: "Vodă vrea și Hâncu ba."

Gazetele engleze spun și ele că solia împăratului Carol către popoarele Austriei a sosit prea târziu. Înainte de aceasta cu ani de zile, ea ar fi fost poate bine primită, astăzi însă nu. Times înșiră planurile ce le-au pregătit guvernele antantei pe seama polonilor, a cehilor, a românilor, a italienilor și a slavilor dela mează-zi, spunând că acele programe nu se împacă cu dănuirea monarhiei habsburgice și pe viitor.

Din România.

Tache Ionescu îndeamnă la război.

Sub titlul acesta gazeta „Az Est” publică următoarele: „Tache Ionescu care se află acum în Londra, și-a spus părerile mai pe larg în fața unui redactor al gazetei „Daily Telegraph”. Intre altele a grăit astfel:

— Războiul a costat pe România 800 de mii de vieți omenești, dintre cari 800 mii au murit de tifus. Prisonierii români au murit în prinsoare cu grămada, de abia au mai rămas în viață vre-o 56 de procente. Mai rău s'a purtat cu prizonierii români, bulgarii. Ei au trimis 4000 de prizonieri în Albania pentru facerea de drumuri. Iar dintre aceștia s'au întors înapoi numai 16 înși. Guvernul român de-acum, trebuie dat jos, iar lucrul cel dintâiu al guvernului nou, va fi să desființeze toate hotărârile, dispozițiile, și poruncile, cari au fost aduse după căderea lui Brătianu.

A mai spus apoi Tache Ionescu, că România trebuie să înceapă lupta din nou, împotriva puterilor centrale, deoarece ce nu mai în chipul acesta poate ajunge iarăși în legătură pe mare și pe uscat cu aliații săi. Turcia nu se mai poate ține, ci trebuie să se predea vrând-nevrând, și atunci să înființeze din nou legătura dintre România și aliații ei pe mare. Deși starea economică a României este rea, deoarece recolta din anul acesta a fost cea mai slabă de-o jumătate de veac, și populația suferă de foame, totuși aliații trebuie să-și deie toată silința, ca să puie din nou în picioare o armată de cel puțin o jumătate de milion de oameni. Până în prezent din Basarabia n'a fost mobilizat nimeni, dar și de-acolo se poate scoate o armată considerabilă, afară de asta se mai pot înarma cei vre-o 30,000 de prizonieri români. Armata aceasta apoi, sprijinindu-se pe cele învățate în războiul purtat în contra puterilor centrale, va fi în toate privințele mai bună ca oștirea română de până acum. Și aliații însă, trebuie să aducă jertfe mari, pentru-ca să înarmeze noua armată română.

Dispoziția în România.

București 19 Octombrie. Nădejdea unei opriri grabnice a războiului, care se sprea încă aici după cel din urmă schimb de note între puterile luptătoare pe urma răspunsului președintelui Wilson, s'a tras tare înapoi. Nu numai cercurile românești prietinoase puterilor centrale, ci și elementele mai înțeleghătoare care se găsesc de partea cealaltă, nu doresc ca Români să se amestece din nou în războiu. Ei nădăjduesc că conferința de pace va aduce totul ce se poate dori fără mare zbcucium, și ivirea din nou a unei primejdii de războiu. În sensul acesta nota lui Wilson a avut în România o influință apăsătoare.

Un nou guvern Brătianu?

București 19 Oct. „Pesti Hirap” scrie: Partidul care se găsește sub conducerea lui Brătianu, socotește timpul de sosit pentru ca să ia din nou în mână conducerea țării. Dar deoarece foștii miniștri ai acestui partid sunt puși sub acuză, deocamdată nu este cu putință. Deocamdată se va alcătui un guvern de tranziție, adică de trecere, al

căruia lucru ar fi ea să oprească procesele începute în contra foștilor miniștri. Impoziția acestei încercări ai prietinelor lui Brătianu, se luptă cu tărie foști democrați din partidul conservator.

Răvasul săptămânii.

Sibiu, 27 Octombrie 1918.

Adaus de plată la ofițeri. Ofițerii dela rangul al 4-lea în jos, cari au fost în slujbă activă în ziua de 1 Octombrie 1918 și n'au primit în acea zi adaus de îmbrăcare pe 6 luni, vor primi următoarele adausuri de îmbrăcare: Mareșalii 600—1200 cor. după cum sunt însurați sau nu, precum și după numărul copiilor; generalii-majori: 400—900 cor.; colonelii 350—850 cor.; majorii 350—700 cor. căpitani 300—600 cor., locotenenții 250—550 cor., sublocotenenții 180—530 cor. Aspiranții și gagiștii 180—380 cor. Ofițerii cari au căpătat la 1 Oct. suplimente primesc acum numai deosebirea între vechiul și noul adaus.

Boala de gură și de unghii, precum vestește magistratul din Sibiu, a încetat pe teritoriul orașului, așa încât aducerea de vite (afară de porci) este de nou îngăduită.

Sacii. Unele gazete au vestit o urcare a prețului sacilor de făină la 16 cor. Biroul pentru hrană desminte această știre și declară că nu prețurile, ci chizășia pentru saci a fost urcată. Așa fiind motive de acum vor putea opri 20 cor. în loc de 10, pentru saci de făină și 16 în loc de 8 pentru cei de țărăță. Urcarea are de scop să silească pe cumpărători, să dea sacii goliți la moară.

Se scumpește din nou hârtia de ziar cu vre-o 100%, urcându-se prețul vagonului de hârtie, care costa în timp de pace cam 2 mii cor. la 30 mii cor.

Din cauza aceasta se prevede o scumpire din nou a gazetelor. Dacă hârtia se urcă mereu tot în chipul acesta, ne vom pomeni că hârtia albă, va fi mai scumpă decât bancnotele adecă banii de hârtie, cari se găesc azi în circulație.

Un cerc de deputat liber. O gazetă ungurească scrie că împreună cu moartea mitropolitului Vasile Mangra, care precum se știe, și după alegerea sa de mitropolit al Românilor din partea guvernului unguresc și-a păstrat și pe mai departe mandatul său de deputat, a devenit vacant și cercul de deputat din comitatul Bihorului, adecă Ceica. Este amintit între candidații și proprietarul Korda Iános, care a reprezentat și mai demult cercul acesta. Comitetul partidului național românesc va pune acolo candidatura unui membru al său, probabil pe d-l Dr. Aurel Lazar.

Scade prețul vinului. Mergerea îndărăt a prețurilor vinului își urmează calea mai departe. În Gyöngyös scăzământul este 200 cor. și chiar peste această sumă; vinul vechiu costă 350—400 cor., vinul nou alb 150 cor., roșu 200 cor. În Sátoralja-Ujhely au ajuns în zilele aceste cu prilejul unei licitațiuni 1100 hlt. de vin din anul trecut la prețul strigării dela 1890—2400 cor., și apoi a fost vândut sub prețul acesta. Pentru must se dă în Tapolca 250—300 cor. Pierderile speculanților de vin sunt foarte mari și vin pentru Sátoralja-Ujhely cam la vre-o 50—60 de milioane, la bursa din

Oradia 20 de milioane, iar în părțile Verșetului la 30 de milioane de coroane.

O demonstrație a diplomaților din Iași. Se știe că fostul ministru român Alexandru Constantinescu a fost arestat la Iași de către guvernul lui Marghiloman. Miniștrii imputerniciți ai antantei, cari fac slujbă în Iași, s'au dus îndată la el și l-au cercetat în temniță, ca să-i arate simțimentele lor de prietinie.

Mare catastrofă de tren în România s'a produs în săptămâna trecută, lângă stația Piatra-Olt. Trenul acțelerat care venia din București, plin de soldați, în timpul oopții trecând podul, acesta s'a surpat și au căzut în Olt cele două locomotive cari au tras după ele și alte 7 vagoane. În patru din aceste vagoane se aflau numai persoane civile, cari dormiau când s'a produs catastrofa. În același timp s'a produs o explozie în cazanul unei locomotive, care a aprins multe vagoane, cari ardeau pe jumătate în Olt. Sunt peste 100 morți și peste 200 răniți. Din Craiova a venit un tren cu medici și personal sanitar, care a dat primele ajutoare. Recunoașterea morților numai cu greu să poate face.

Mărfurile pierdute în România. Cu privire la mărfurile trimise în România și cari s'au pierdut acolo, guvernul român aduce la cunoștința publică, că ia răspunderea pentru pierderile suferite numai, dacă se poate dovedi, că acele mărfuri au trecut într'adevăr hotarul românesc, și s'au pierdut în România. Trebuie apoi dovedit că s'a reclamat în timp însă fără rezultat. Reclamația trebuie făcută în decurs de un an dela ratificarea convenției austro-ungară română și anume prin mijlocirea centralei Ungare, pentru interesele din România: Budapesta, Semere-utca 6, sau și la Agentura comercială ungară din București.

Proclamarea independenței Poloniei. Consiliul de regență polon a adresat un apel către poporul polon, în care spune că s'a dovedit acum că întreg poporul polon e strâns unit.

Dar fiindcă lumea toată recunoaște ca basă a viitoarei conviețuirii a popoarelor principiile lui Wilson, ca să înfăptuim acele principii, cari cu privire la Polonia cer crearea unui stat neatârnat care să cuprindă toate ținuturile polone și ieșirea liberă la mare, trebuie ca poporul polon să-și încordeze toate puterile ca voința lui să fie recunoscută de toată lumea.

De aceia disolvăm consiliul de stat de acum, chiamăm un nou guvern alcătuit din reprezentanții păturilor celor mai largi ale poporului, pentru a face o nouă lege de vot, să cheme dieta țării, care să hotărască despre viitoarea conducere a poloniei.

Poloni! Soarta noastră stă în măsură însemnată în mâinile noastre. Să ne arătăm demni de nădejde mari nutrite de părinții noștri în curs de un veac în mijlocul suferinței și subjugării.

Dieta constituantă polonă va fi convocată la Varșovia.

Astfel polonii își vor fi înfăptui din nou visul lor și de Polonia renăscută se va ținea deacuma și Galiția blăstămată, pe pământul căreia au vărsat feciorii noștri atâta sânge.

Cheltulala războiului. La sedințele delegațiunilor din urmă s'a spus, că până în 30 Iunie 1918 războiul ne-a costat pe noi 60 miliarde și 418 milioane pentru ar-

mată, iar pentru marină 712 milioane. Dar dacă socotești mai bine, poți spune, că a costat ceva și mai mult: 90 de miliarde, adecă de 90 de ori câte o mie de milioane.

Dar dacă ne gândim mai bineșor ne putem da seamă, de ce-i așa de mare scumpete, de ce n'au banii noștri nici un preț și de ce s'a îmbogățit unii așa de tare. Pentru a plăti baniiăștia mulți va trebui să lucrăm ani îndelungați

Un nou cuvânt al lui Clemenceau. Parlamentul francez s'a deschis în zilele trecute cu mare alaiu. Președintele Deschanel a început ședința cu o vorbire, în care a vestit în aplause și strigăte de trăiască liberarea orașelor Lille, Douai, Ostende și Brügge, talmăcindu-și nădejdea că nu peste mult și cel de pe urmă soldat german va părăsi Franța, Belgia și Aisacia-Lorena. Președintele exprimă mulțumitele sale soldaților francezi și aliați, regelui Albert din Belgia, populațiunii din ținuturile ocupate și în sfârșit acelor cari și-au dat viața pentru dreptate. După aceasta a luat cuvântul ministrul-șef Deschanel asociindu-se vorbelor de bucurie și de recunoștință ale vorbitorului dinaintea sa și între strigăte de să trăiască continuă astfel: Lupta ține mai departe. Președintele camerei v'a adus la cunoștință liberarea orașelor Lille, Douai, Ostende și Brügge. În momentul acela când am intrat în sala de ședințe, am primit o telegramă care mi-a adus la cunoștință scăparea orașelor Roubaix și Tourcoing. Cu biruința noastră ni se deschide cea mai mare nădejde, și datoria noastră este să ne îngrijim că nădejdea aceasta, pentru care s'a vărsat cel mai bun sânge francez să fie înfăptuită de regimul nostru, de parlamentul nostru și de întregul popor francez. Noi am luptat pentru dreptul nostru întreg, ca să avem garanțiile cele mai depline împotriva întoarcerii barbariei. Noi vom face din dreptul acesta nu o reanșă adecă răsbunare pentru apăsările trecutului, ci dreptul acesta este libertatea, care prin persoana soldaților noștri le-a trântit pe toate la pământ. Ce vom face noi din dreptul acesta, este, pentru de-a o spune pe scurt, rezidirea din nou a întregii vieți franceze pe toate terenele. Liberarea Franței este și aceia a lumii întregi! Parlamentul francez a hotărât ca vorbirea aceasta să fie afișată adecă bătută pe toți pereții.

O armată jidovească. Legiunea jidovească, care a trecut în zilele din urmă prin străzile orașului Newyork înainte de a pleca în Anglia și de-acolo în Palestina, a primit din partea Angliei permisiunea să poarte un steag al ei. Este așa zisul „Morgen David“ în culoarea albă și cu o singură stea albastră. Muzica militară a acestei legiuni jidovești a cântat imnul jidovesc național numit „Haltivach“, care ar avea o vechime de vre-o două mii de ani. America a și subscris un fond al Palestinei, ca cel dintâiu buget al noului stat ovesc ce are să se înființeze. Mai mulți milionari jidovi din Newyork, au făcut toate pregătirile, dentru de a se muta la cel dintâiu prilej favorabil în Palestina. Gazetele cu prilejal acesta atrag luarea aminte asupra faptului că în multe prorocii de-ale prorocilor se găesc locuri, unde reînființarea regatului Ierusalimului este adusă în legătură cu sfârșitul lumii.

Școlile din comitatul Sibiu, deci și seminariul arhidiecezan, vor sta închise, după porunca mai nouă a vicșpanului, până în 9 Noembrie st. n.

România și America.

Se știe, că în Moldova a produs mare amărăciune faptul, că Bulgarii au fost lăsați de antanta în Dobrogea. Ministrul francez Saint-Aulaire i-a liniștit pe români în punctul acesta, spunând, că la congresul de pace, România își va lua îndărăt toată Dobrogea.

După-cum scrie Pester Lloyd și ministrul împuternicit al Americii s'a adresat către guvernul său cerând lămuriri în treaba asta. Iată ce i-s'a răspuns:

„Drept răspuns la telegrama D. Voastră puteți împărtăși guvernului și poporului român, că ținuta Statelor Unite față de România, nu s'a schimbat nicidecum, ci rămâne tot așa, cum e cuprinsă în punctele lui Wilson“.

Ministrul american Wopicka publicând această declarație, a mai adăugat dela sine următoarele:

„Eu vă pot împărtăși în numele guvernului american, că libertatea, neatrănarea și întregitatea României formează un punct de onoare pentru aliați. Noi cunoaștem și prețuim jertfele, pe cari le-a adus România pentru aliați. Poporul românesc nu-i iertat să se îndoiască. Statele Unite și aliații vor sprijini aspirațiile României. Nu poate fi vorbă să se dea Bulgariei nici măcar o palmă de pământ românesc. România are numai de câștigat și va ieși dela congresul de pace mândră și puternică“.

Amenințările grofului Apponyi.

Un grof așa de încremenit în păreri învechite și care, când era ministru, a pornit lupte împotriva noastră, ca să ne iee școlile, ar trebui să se ascundă de rușine în fața lumii de astăzi doritoare de libertate. Dar el crede că trăim încă tot pe vremea iobăgiei, când grofii porunceau și poporul muncitor trebuia să asculte; nu vede zorile libertății, cari au răsărit pentru toate neamurile pământului. Dar el crede că trăim încă tot pe vremea iobăgiei, când grofii porunciau și poporul muncitor trebuia să asculte; nu vede zorile libertății, cari au răsărit pentru toate neamurile pământului. În loc să-și plângă undeva păcatele, a luat cuvântul în dieta din Budapesta și s'a pus să amenințe. Intre alte bazaconii a spus și aceea, că dacă nu se va face pacea așa cum le place grofilor din parlamentul din Budapesta, atunci vai de lume, că nu va fi pace în veci. Noi credem că groful și aceia în numele cărora vorbește dânsul, sunt voinicoși numai din gură, dar când va ajunge treaba la fapte, se vor pune pe labe. În tot cazul nici o frunză nu tremură de amenințările grofului Apponyi. Astăzi toată lumea știe cum stau lucrurile în Ungaria și nu se lasă ademinită de minciuni. Cu atât mai puțin crezământ dăm noi românii făgăduințelor ce ni le face groful Apponyi, că cererile noastre de acum înainte le vor asculta. Nu trebuie să ne asculte nici o cerere, căci noi avem astăzi o singură cerere: aceea ca națiunea română ea însăși să-și hotărească în toată libertatea soarta sa. Noi stăm pe temeiul dreptului popoarelor de a-și hotări soarta lor și nu cerem, nu vrem să cerem dela nici un guvern unguresc nimic. De ni-ar îmbia astăzi ori-ce, noi nu putem primi nimic dela dânsii, ci le-am răspunde așa: voi grijiți de soarta voastră, noi vom griji de a noastră; cum aveți voi dreptul să

fiți liberi, acelaș drept îl avem și noi. Dela voi nu cerem nimic și de ni-ați făgădui împărăția lui Dumnezeu, nici pe aceasta n'am primi-o din mâinile voastre.

Vorbe răsuflăte.

După vorbirea iubitului nostru deputat Dr. Alexandru Vaida, care a tălmăcit voința întregului popor românesc, a luat îndată cu vântul ministru președinte Wekerle, ca să-i răspundă, dar n'a putut înșira decât vorbe răsuflăte. Ei-că s'au purtat blânzi ca miei cu noi: nu ni-au internet decât la porunca comanzilor militare, nu ne-au oprit să cumpărăm pământ și altele. La toate acestea și altele asemenea lor, ar putea răspunde ușor cetitorii noștri de pe sate, cari știu bine câte li s'au întâmplat și câte au avut de suferit. Nu putem să înșirăm suferințele fără număr alor noștri, pentru că cenșura nu ne lasă să scriem nici lucrurile cele cunoscute de toată lumea dela noi.

Mai boacăna a fost vorba ministrului Wekerle, că deputatul nostru Vaida n'ar fi avut dreptul să vorbească în numele poporului românesc. Apoi așa să știe domnul ministru că deputații noștri se sprijinesc pe voința întreg neamului românesc, care stă ca un om la spatele lor.

În sfârșit a ieșit de pe buzele ministrului Wekerle făgăduința, că de aici înainte vor asculta mai cu dinadinsul cererile noastre decum au făcut-o până acum. Vezi asta-it! Adecă recunoaște și el, că până acum nu ne-au prea ascultat. Apoi la astfel de oameni noi nu le dăm nici un crezământ că se vor lăsa de năravurile lor. Dar nici nu vrem să primim dela dânsii nimic. Astăzi noi vrem să trăim cu dreptul nostru firesc de a ne hotări noi înșine soarta noastră, așa cum a spus deputatul nostru Dr. Vaida, iar nu cum se va îndura Wekerle și cei de seama lui să ne arunce mila lor. Ei ție-și cei al lor, dar numai al lor, nu și a altora, iar noi vrem să căpătăm ce-i al nostru și ce ni-se cuvine nouă.

Avis!

„ECONOMUL“ Institut de credit și economii în Cluj.

Filiale: Murăș-Ludoș și Aiud.
Afiliate 7 reuniuni de credit Raiffeisen.

Capital: Un milion coroane.
Rezerve: Patru sute de mii cor.
Depuneri: Trei milioane.
Face tot felul de afaceri de bancă.
Primește depuneri de etalon favorabile și cu procent urcat pentru biserici și alte așezăminte culturale. Imprumută pe cambii, ipotecă și lombard.

Vinde și cumpără efecte căutate la bursele din Budapesta, Viena și Praga și mijloacele transacțiilor în legătură.

Mijloacele vânzarea și cumpărarea de mașini agricole. 32

Ajută la întemeierea reuniunilor de credit și agricole sătești.

Sustine: Masa studenților universitari, Ambulanța Petran pentru țărani bolnavi, are Birou: „Sfat de drept gratuit pentru țărani“ și „Un orfelinat de fete“, victime ale războiului.

Med. Dr. Ilie Iancu

s'a reîntors acasă

și ordonează zilnic dela 2—3 oare d. a. strada Seiler 3.

Prăvălie de Antiquități (lucruri de demult.)

Cumpăr tot felul de lucruri găsite în pământ la arat, ori la săpat, de aur, argint, ori de ori-ce fel de metal, poate fi chiar și de piatră ori cărămidă dacă au diferite semne sau scrisoare pe ele.

Uleioure, potire, păhare, inele bani vechi răi, petri clopote cu semne, ori cărămidă scrisă cu slove de demult; afară de aceea bijuterii de aur, argint, chipuri, lucruri sculptate, covoare vechi, licoane bisericesti pietate pe teran și altele.

Obiectele sunt a se trimite pe postă ori aduse la adresa 24

H. Candrea

Sibiu Str. Fleșerilor Nr. 5

Cumpărăm

mere căzute (nu putrede) și varză cu vagonul.

Adresa la administrația „Gazetai Poporului“ 69 2—3

Sz. 486/08. k. j.

Publicațiune pentru vânzare de lemne.

Foștii iobagi ai comunei Zoltán fac de vânzare 50 de stânjini de lemn de trunchi de fag scos din fosta pădure a iobagilor, care vor fi transportați la stațiunea f-rată din Erked (Archid). Prețul de strigare de stângin va fi 174 cor., la olaltă deci 8700 cor. Și se va da celui care promite mai mult la licitațiunea publică, ce se va ținea la casa comunală în ziua de 2 Noembrie 1918 după ameazi 3 oare.

Oferte în scris se primesc până la începerea licitației și se vor deschide după ce s'a încheiat licitațiunea prin strigare. Ofertele de mai târziu nu se vor lua în considerare. Vadiu este de 970 cor.

Zoltán 14 Octomvrie 1918.

Maier János
pres. urban.

„Pentru prăvălia mea de manufactură, băcănie și ferărie caut

un învățăcel

cu 2—3 clase gimnaziale, reale sau civile și să poseadă și limba germană sau maghiară“— Nicolae Răchițan, Szászcsor, Szeben v. m. 71 2—2

Aviz!

2000 de oi și miei se află de vânzare laolaltă. Doritorii cumpărători să se adreseze la proprietar: Frangu Constantin în Boicza u. p. Nagytalmács. 70 2—2

Ofer Spirit de oțet

cu tărie de 8—9 H, litra cu 6.50 cor. dacă cumperi dela 50 litre în sus.

PETER BINDER

76 1—2 Agentura și comisiune SIBIU, Pământul Mic No. 19